

μαλὸν καὶ τακτοποιήσῃ τὴν ὑπόθεσιν κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν τῶν.

Μετὰ δύο ἡμέρας ἐτελέσθησαν οἱ γάμοι τῆς Σελεστίνης μετὰ τοῦ Ἀδὸν Πέτρου, καὶ οἱ χωρικοὶ ἐπανηγύρισαν αὐτοὺς μεγαλοπρεπῶς μ' ὅλας τὰς πρὸ μικροῦ δυστυχίας τῶν ἀμφότεροι δὲ οἱ ἐρασταὶ ἔζησαν ἐπὶ μακρὸν εὐδαίμονες μετὰ τῶν εὐδαιμόνων καταστάσεων κατοίκων τοῦ χωρίου.

ELORIAN.

ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ

περὶ τῆς ὑπὸ τῶν Λατίνων ἀλώσεως

τῆς Κωνσταντινουπόλεως.

Περὶ πολλοὶ μὲν ἐν γένει ὑπάρχει ἡ σπουδὴ τῆς ἱστορίας τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους, ἀλλ' ἡ ἀφήγησις τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ἣν προτιθέμεθα νὰ σκιαγραφῶμεν, δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς πολὺ περιεργότερα, διότι εἶνε οὕτως εἰπεῖν τὸ προοίμιον τῆς πτώσεως τοῦ Ἑλληνισμοῦ καὶ ἡ ἀνέγερσις νέων ἐξουσιῶν, ἀγνώστων μὲν τὸ παρᾶπαν πρότερον εἰς τὴν Ἀνατολήν, μικρὸν δὲ διαρκεσασῶν, ἀλλ' ἐν τούτοις πολὺ ἐπενεργησασῶν εἰς τὴν μετέπειτα ὑποδουλώσιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ ὑπὸ τὸν ζυγὸν τῶν Τούρκων. Βεβαίως δὲν ἦσαν αἱ ἐξουσίαι αὗται τὸ μόνον τῆς ὑποδουλώσεως αἷτιον, διότι τὰ σπέρματα τῆς ἀποσυνθέσεως ἐνέκειντο ἐν αὐτῇ τῶν Βυζαντινῶν τῇ καταστάσει οὐχ ἥττον ὅμως οἱ σταυροφορικοὶ πόλεμοι ἐπ' ἀνεγκὸν θανατηφόρον ἐπὶ τῆς Βυζαντινῆς Αυτοκρατορίας τραῦμα καὶ ἐπροοιμίασαν, ὡς προείπομεν, τὴν κατὰπτωσιν αὐτῆς.

Ἰσως ὅπως γινώσκον μᾶλλον καταληπτοὶ, ὁφείλομεν ν' ἀντρεξώμεν εἰς προγενεστέρους χρόνους, καὶ ἐξεικονίσωμεν τὰ αἷτια τὰ ἐπαγαγόντα τοὺς σταυροφορικοὺς ἐκείνους πολέμους, διαγράψωμεν δὲ καὶ τὰ κατ' αὐτοὺς. Ἀλλὰ τότε ἡ μελέτη ἡμῶν αὕτη ἤθελε λίαν ἐκταθῇ καὶ καταστῇ ἀνάρμος διὰ περιοδικὸν σύγγραμμα· ἄλλως τε ὡς καὶ ἐκ τῆς ἐπιγραφῆς καταφαίνεται, ἡμεῖς προτιθέμεθα μόνον τὴν συνοπτικὴν ἐξιστῶρησιν τῆς ὑπὸ τῶν Λατίνων ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τοῦτο ἐστὶ τοῦ τετάρτου σταυροφορικοῦ πολέμου, παρὰ πᾶν πόντον τοὺς ἐπιθυμοῦντας τὰ λάβωσι τελειότεραν τῶν ἀγώνων ἐκείνων γνῶσιν ἐκ μὲν τῶν Βυζαντινῶν εἰς τοὺς ἀπὸ Ἀν-

νης τῆς Κομνηνῆς μέχρι Νικηφόρου τοῦ Γρηγορά συγγραφεῖς, ἐκ δὲ τῶν Ἐσπερίων εἰς τοῦ Βιλλαρδουίνου, τοῦ Δουκαγγίου καὶ ἰδίως εἰς τοῦ Μισώ καὶ Πουζουλάτου τὰς ἐξιστορήσεις.

Καὶ ἐν μόνον βλέμμα ἂν βίψωμεν ἐπὶ τῆς τότε καταστάσεως τοῦ Βυζαντινοῦ, ἀρκεῖ νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἀθλιότητα, εἰς ἣν ἐκεῖνο διετέλει. Ἐστρημένον τῶν ἀναγκαίων εἰς πᾶν κράτος στήριγμάτων, στρατοῦ δηλονότι καὶ στόλου, ἔχον ταμείον κενόν, ἐξηντλημένον εἰς θρησκευτικὰς διαμάχας, αἵτινες ἐνῶ οὐδὲν ἐπέφερον τὸ ἀγαθόν, τὸν ἀντίον διὰ τῆς διαιρέσεως τῶν πολιτῶν, κατ' ὃν χρόνον ἡ μαγίστη ἀπητηῖτο σύμπνοια πρὸς ἀντίκρουσιν ἐχθρικών πολυαριθμῶν ἐπιδρομῶν, οἰκτρὰ εἶχον τὰ ἀποτελέσματα, ἐν ἀπομονώσει διατελοῦν, πανταχόθεν καταπολεμούμενον, ὁμοιάζε πρὸς ἀνθρωπὸν θανατιζόμενον, τοῦ ὁποῦ τοῦ τέλους ἐπικεῖται καὶ ἄφρευκτον καὶ προσεχές· τὴν δὲ ἀθλιότητα αὐτὴν ἐπηύξανον αἱ τῶν αὐτοκρατόρων βδελυρίαι αἱ μέχρι τοῦ μὴ περαιτέρω προβαίνουσαι. Μηδὲν ἰσοδὸν καὶ ὅσιον ἔχοντες οὗτοι προσεπάθουν διὰ δολοφονιῶν, διὰ τυφλώσεων καὶ διὰ παντοειδῶν κακουργημάτων ν' ἀνέλθωσιν ἐπὶ τὸν θρόνον, μηδὲ ὅλως κατὰ νοῦν θέμενοι ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπὶ τέλους καὶ αὐτοὶ ἤθελον ὑπὸ στή τῶν ὅσων εἰς ἄλλους διεπράξαντο. Τοιοῦτοτρόπως ὁ αὐτοκράτωρ Ἀνδρόνικος Βατάτζης τυφλώσας τὸν νόμιμον τοῦ Βυζαντινοῦ κράτους κληρονόμον Ἀλέξιον τὸν Κομνηνόν, καὶ ἐπὶ τέλους δολοφονήσας αὐτὸν ἤρπασε τὴν ἀρχὴν ἀλλὰ καὶ ἡ τούτου βασιλεία, μεστὴ βδελυρῶν κακουργιῶν γενομένη διετέλεσε βραχυχρόνιος, διότι ἐφανεύθη καὶ ὁ Ἀνδρόνικος μετὰ βασάνους, τῶν ὁποίων ἡ παρά Νικήτῃ τῷ Χωνιάτῃ ἀνάγνωσις ἐμποιεῖ φρίκην. Ἐμφανισθεὶς σιδηροδέσμιος ἐνώπιον τοῦ Ἰσακίου (λέγει ὁ συγγραφεὺς οὗτος) ὕβρει βάλλεται, κατὰ κόβρης βράβιζεται, τοὺς γλουτοὺς ἐπικρούσεται, τὸν γένυν τίλλεται, τοὺς ὀδόντας ἐκρίζοῦται, τὸν ἕνα ὀφθαλμὸν ἐξορύττεται, τὴν κεφαλὴν φιλοῦται τριχῶν, εἰς κοινὸν ἐκδίδεται παίγμιον, τύπτεται πυγμαῖς, τὴν δεξιὰν χεῖρα ἀποκόπτεται καὶ ρίπτεται εἰς φυλακὴν αἵματος, ἄποτος ὑπ' οὐδενὸς περιποιούμενος μετὰ τινος ἡμέρας τὸν ἕτερον ὀφθαλμὸν ἐξορύττεται καὶ καθεζόμενον ἐπὶ ψωριώσῃς καμῆλου, τὸν περιφέρουσιν εἰς τὴν ἀγοράν, ἐνθα ἐν μέσῳ ἀρρήτων σαρκασμῶν καὶ ὕβρεων, ἀναρτᾶται ἀπὸ τῶν ποδῶν καὶ ἐπὶ τέλους φονεύεται. Ἀλλὰ ἡ θεία δίκη δὲν ἄφησεν

ἀτιμώρητον τὸν τοσαῦτα κατ' αὐτοῦ διαπραξάμενον καὶ διάδοχον ἐπὶ τὸν θρόνον Ἰσαάκιον Ἄγγελον· διότι καὶ οὗτος ἐκθρονίζεται ὑπὸ τοῦ ἰδίου ἀδελφοῦ Ἀλεξίου καὶ τυφλωθεὶς εἰς τὴν ἐν Βήρα μονήν, τὴν ὁποίαν ὁ πατὴρ τοῦ Ἀνδρονίκου εἶχεν οἰκοδομήσει, κλείεται μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἀλεξίου ἐπίσης καλουμένου εἰς εἰρ-κτὴν ἐνθα μελετᾷ ὅπόσον εὐκύνιστός ἐστιν ὁ τροχὸς τῆς τύχης.

Ἐνῷ ταῦτα συνέβαινον ἐν Βυζαντίῳ, τὴν Εὐρώπην ἐτάρασσαν αἱ μεταξὺ Ρίχαρδου τοῦ Λεοντοκάρδου βασιλέως τῆς Ἀγγλίας καὶ Φιλίππου Αὐγούστου τῆς Γαλλίας διαμάχαι· μόλις δὲ κατέπαυσαν αὗται τῇ μεσολαβήσει τοῦ πάπα καὶ ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας ἐγένετο παραίτιος νέου σκανδάλου, διότι ἀποπέμψας τὴν σύζυγον αὐτοῦ Ἰνγεβοῦργην, ἀδελφὴν τοῦ βασιλέως τῆς Δανίας, ὥπως νυμφευθῇ Ἀγγὴν τὴν ἐκ Μεραυίας προῦκάλεσε τὴν ὀργὴν τοῦ ρηθέντος πάπα, ὅστις ἀφ' οὗ παντοιοτρόπως προσεπάθησεν εἰς μάτην νὰ ἐπα-ναγάγῃ τὸν Φίλιππον εἰς τὸ καθήκον αὐτοῦ, ἐπὶ τέλους ὑπέβαλεν αὐτόν τε καὶ ἅπαν τὸ βασιλεῖον τῆς Γαλλίας εἰς σφοδρὸν ἐκκλησιαστικὸν ἐπιτίμιον, συνεπέα τοῦ ὁποίου αἱ ἐκκλησίαι ἐκλείσθησαν καὶ πᾶσαι αἱ ἱεροπραξίαι καὶ αὐτῆς ἔτι τῆς ταφῆς διεκωλύθησαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ Γερμανία διετέλει ἐν μεγίσταις διαίρεσιν ἕνεκα τοῦ θανάτου τοῦ αὐτοκράτορος Ἑρρίκου Δ'. Ἀφ' ἐτέρου ὁ Ἑμίρης Μαλέκ Ἀδελ, κύριος μεγάλου μέρους τῆς Μεσοποταμίας, βλέπων μετὰ λύπης τὴν ἐν Συρίᾳ ἀποκατάστασιν τῶν Φράγκων, τὴν ἐπελθούσαν κατόπιν τῶν τριῶν πρώτων σταυροφοριῶν, ἐσκέπτετο διὰ τινος μέσου ν' ἀπχλαγῇ τῶν θανατίμων τούτων ἐχθρῶν, οὐδ' ἐπύκετο παρενοχλῶν παντοιοτρόπως καὶ ἀπειλῶν αὐτοὺς, καταδιώκων δὲ καὶ τοὺς προσηκυνητάς οἵτινες μετέβαινον ὥπως ἐπισκεφθῶσι τὸν τάφον τοῦ Κυρίου.

Τοιαύτη ἦν ἐν συνόψει ἡ κατάστασις τῶν πραγμάτων, ὅτε ἐφημέριός τις τῆς Νεουλῆς, ὀνόματι Φούλιος, ἤρξατο προκηρύσσειν νέαν κατὰ τῶν ἀπίστων σταυροφορίαν. Ὁ ἱερεὺς οὗτος, σκανδαλώδῃ τὸ πρῶτον βίον διαγαγὼν, ἀλλ' εἴτα διὰ τῆς μετάνοίας τὰ σφάλματα αὐτοῦ καθάρι-σας καὶ τῆς εὐγλωττίας τὸ χάρισμα κεκτημέ-νος, περιήρχετο πᾶς διαφόρους τῆς Γαλλίας ἐπαρχίας, πῇ προσκλήσει μάλιστα διαφόρων ἐπισκόπων, ἀναζωπυρῶν τὸν ζῆλον τῶν Χριστιανῶν ἀπὸ τε τοῦ ἁμβωνος καὶ ἐν τοῖς περιπάτοις,

πλείστα δὲ ὑπισχνόμενος εἰς τοὺς λαβόντας τὸν σταυρὸν κατὰ τῶν ἀπίστων. Οἱ ἀκούοντες αὐτὸν ἔλεγον ὅτι ὠμίλει τῇ ἐμπνεύσει τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πλείστοι δὲ τῶν περιωνύμων τότε κληρικῶν συνετάχθησαν αὐτῷ, ἐν οἷς ὁ Μιχρίνος Λίτζιος, ὁ Ἑρλοῖνιος, ὁ Εὐστάθιος ἀδ-βάς τοῦ Φλεῦ καὶ ἄλλοι, οἵτινες καὶ τοὶ μὴ ἔχον-τες τὴν αὐτὴν τοῦ Φούλκου εὐγλωττίαν, ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὅμως ἐνεπνέοντο ζήλου. Ἀφ' ἐτέρου ὁ πάπας Ἰννοκέντιος Γ', ἀνὴρ τολμηρὸς, καὶ μέχρι φανατισμοῦ ὑπέρμαχος τῆς πίστεως κατὰ τῶν αἱρέσεων, δὲν ἔλειψε διὰ παντός μέσου νὰ ὑπο-βοηθῇ τῶν κηρύκων τοὺς λάγους σκοπῶν, μάλιστα τὴν ἐν Ἀνατολῇ ἐπέκτασιν τῆς κυριαρχίας αὐτοῦ. Ἐνθέρμως δ' ἐπεπόθει τὴν ἐκστρατείαν ὅτε βασιλεὺς τῆς Γαλλίας, ὅπως πείσῃ οὕτω τὸν πά-παν ν' ἀποσύρῃ τὸ κατὰ τοῦ κράτους αὐτοῦ ἐπι-τίμιον, καὶ οἱ ἄλλοι τῶν ἡγεμόνων καὶ βαρόνων, ἕκαστος δι' ἰδίους σκοποὺς, ὀλίγιστοι δὲ ὑπὸ ἐν-θέου ἐλαυνόμενοι ζήλου.

Τῶν προχίλιων οἵτινες ἀπεφάσισαν ν' ἀποδυ-θῶσιν εἰς τὸν ἀγῶνα, ἐπρώτεον ὁ Οἰθώτιος Δ', κόμης τῆς Καμπανίας καὶ ὁ Λουδοβίκος κόμης τῆς Σάρτης καὶ τοῦ Βλοᾶ, ἀμφότεροι δὲ συγ-γενεῖς τῶν βασιλέων τῆς Γαλλίας καὶ Ἀγγλίας· αὐτοῖς δὲ συνεῖποντο ὁ Βαλδουῖνος, κόμης τῆς Φλαινδρίας, ὁ κόμης τοῦ Ἁγίου Παύλου Ἑρρέκος, ὁ Σίμων κόμης τῆς Μοντφεράτης, ὁ Ρενώ κόμης τοῦ Μοντιμαράλλου, ὁ Εὐράρδος τῆς Μονταίνης, οἱ κόμητες Γωτιέρος καὶ Ἰωάννης Βρυέννης, ὁ στρατάρχης τῆς Καμπανίας Γεδοφρέδος Βιλλαρ-δουῖνος, ὅστις καὶ διήγησιν τῆς ἀλώσεως τῆς Κωνσταντινουπόλεως κατέλειπεν, ὁ Μανασῆς Δε-λίστης, καὶ ἄλλοι· μεταξὺ δὲ τῶν ἐκκλησιαστι-κῶν οἵτινες ἀπεφάσισαν νὰ λάβωσι τὸν σταυρὸν, ἡγοῦντο οἱ ἐπίσκοποι τοῦ Σαασῶνος καὶ τῆς Ἀν-γρης, οἱ ἀδελφὰς τῆς Λώνζης, τῆς Βοκερνέης κλ. Συνελθόντων τῶν πρώτων ἀρχηγῶν τῆς Σταυ-ροφορίας εἰς Βοασῶνα, καὶ εἴτα εἰς Κομπιέννην, ἀπεφασίσθη νὰ δοθῇ ἡ ἀρχηγία τῆς ἀγίας παύ-της ἐκστρατείας εἰς τὸν Οἰθώτιον, κόμητα τῆς Καμπανίας, συνάμα δ' ἀπεφασίσθη ὅπως ὁ στρα-τὸς τῶν σταυροφόρων μεταβῇ διαπόντιος εἰς τὴν Ἀνατολήν. Πρὸς τοῦτο ἐπέμφθησαν εἰς Ἐ-νετίαν ἐξ πρεσβευταί, ὅπως ἐπιτύχῃσι παρὰ τῆς δημοκρατίας ἐκεῖνης τὰ ἀναγκαῖα πρὸς με-ταφορὰν τῶν ἀνδρῶν καὶ τῶν ἵππων πλοῖα, διότι ἡ Ἑνετία ἦν τότε εἰς τὸ ἑπαχρον τῆς δόξης καὶ εὐημερίας αὐτῆς.

Λόγης τῆς Ἐνετίας ἦτο κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ὁ Ἐρρίκος Δάνδολος, ἀνὴρ moult preus et moult saiges κατὰ τὸν Βιλλαρδουϊνον, ἡ ὥς τὸ χρονικὸν τοῦ Μωρέως λέγει

πάσης τιμῆς, ἀξίας

ἄνθρωπος ἦτον, φρόνιμος, πολλὰ χαριτωμένος· ἀλλ' οὐχ οὕτω καὶ ὑπὸ Νικήτα τοῦ Κωνιάτου παριστώμενος «Πηρὸς μὲν ἦν, λέγει οὗτος, τὰς ὄψεις, καὶ τῷ χρόνῳ πέμπελος, ἐπιβουλότατον δὲ πρᾶγμα Ῥωμαίοις καὶ φθονερώτατον, ὃς παιπάλημα ὦν ἀγυρτείας καὶ φρονιμώτερον τῶν φρονίμων ἑαυτὸν ὀνομάζων καὶ δοξομαζών ὥς οὐχ ἕτερος θανάτου ἐτίματο, τὸ μὴ τίσασθαι Ῥωμαίοις δίκας τῆς ἐς τὸ γένος αὐτοῦ παροινίας.» Ἱστορικοὶ τινες βεβαιοῦσιν ὅτι ἐτυφλώθη τοὺς ὀφθαλμοὺς κατὰ τινὰ ἐν Κωνσταντινουπόλει διατριβὴν αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ αὐτοκράτορος Μενουῆλ τοῦ Κομνηνοῦ· ἀλλὰ ἡ ἀποδιδόμενη εἰς τὸν αὐτοκράτορα τοῦτον πρᾶξις φαίνεται ὅλως συκοφαντίᾳ, διότι οἱ πλείστοι καὶ ἀξιολογώτεροι τῶν ἱστοριογράφων, καίτοι τοῦ γέροντος διομολογοῦντες τὴν τύφλωσιν, ἐξ ἄλλων ὁμῶς αἰτιῶν ἀποφαίνονται αὐτὴν προελθούσαν, ὥς ὁ Βιλλαρδουϊνὸς ἐκ παραδείγματος λέγει ὅτι ὁ Δάνδολος ἔχασε τὴν ὄρασιν κατὰ τινὰ μάχην.

Ἐλθόντες οἱ πρεσβευταὶ εἰς Ἐνετίαν ἐξέθησαν τὸ αἷτιον τῆς ἀποστολῆς αὐτῶν εἰς τὸν Δόγην, αἰτούμενοι τὴν παραχώρησιν πλοίων διὰ τὴν μεταφορὰν τεσσάρων χιλιάδων καὶ πεντακοσίων ἵππων, καὶ εἰκοσιπεντακισχιλίων ἀνδρῶν, πρὸς δὲ καὶ τὴν προμήθειαν ἐπὶ ἑννέα μῆνας ὅλων τῶν τροφῶν διὰ τὸν χριστιανικὸν στρατόν. Ὁ Δόγης ὑπεσχέθη ἐν ὀνόματι τῆς δημοκρατίας ἵνα διευκολύνῃ πάντα ταῦτα, ἐπὶ πληρωμῇ ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδων μακρῶν ἀργυρίου ἢ δύο ἑκατομμυρίων καὶ διακοσίων πεντήκοντα χιλιάδων οὐράγων. Καὶ ἐπειδὴ δι' ἰδίους σκοποὺς ὁ Δάνδολος δὲν ἤθελεν ἡ πατρίς του νὰ μένῃ ξένη τῶν σταυροφοριῶν, ἐπρότεινε νὰ ἐξοπλισθῇ καὶ οὗτος πεντήκοντα γαλέρας ὑπὲρ τῶν σταυροφόρων, ἐπιφυλασσομένου τῇ Ἐνετίᾳ τοῦ ἡμίσεως τῶν κατακτήσεων, αἵτινες ἤθελον γεῖναι εἰς τὴν Ἀνατολήν. Ταῦτα δὲ πάντα ἐγένοντο δεκτὰ ἐν ἰδιαιτέρῳ συμβουλίῳ· ἀλλ' ἔπρεπε νὰ ἐγκριθῶσι καὶ ὑπὸ τοῦ λαοῦ. Καὶ δὴ συνελθόντων πάντων ἐν τῷ περικαλλεῖ τοῦ Ἁγίου Μάρκου ναῶ, μετὰ τὴν ἐπίκλησιν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἐγερθέντες οἱ πρεσβευταὶ τῶν σταυροφόρων, ἀπήγγειλαν τὰ ἐπόμενα, δεικνύοντα τὰ ἀπλοῖκά τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἦθη. «Οἱ κύριοι καὶ

» λείτεροι, ἐξαπέστειλαν ἡμᾶς ἵνα σᾶς παρακα-
» λῶμεν ἐν ὀνόματι τοῦ Θεοῦ νὰ λάβῃτε οἶκτον
» ὑπὲρ τῆς Ἱερουσαλὴμ, τῆς δουλευούσης τοῖς Τούρ-
» κοῖς, καὶ τοὺς συνοδύσητε ὅπως ἐκδικηθῶσι τὸ
» αἷσχος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπροτίμησαν δὲ
» ν' ἀπευθυνθῶσι πρὸς ὑμᾶς, διότι γνωρίζουσιν
» ὅτι δὲν ὑπάρχει λαὸς θαλάσσιος μεγαλειότερος
» ὑμῶν. Ἐν ταῦτῳ μᾶς ἐσύστησαν νὰ ριφθῶμεν εἰς
» τοὺς πόδας σας καὶ μὴ ἐγερθῶμεν πρὶν ἐπακού-
» σῃτε τὰς ἱκεσίας ἡμῶν καὶ οἰκτείρητε τὴν Ἀ-
» γίαν Γῆν. » Καὶ οἱ πρεσβευταὶ θρηνοῦντες ἐγο-
» νυπέτησαν· λαβὼν δὲ τότε τὸν λόγον ὁ Δάνδολος,
» παρώρμησε τὸ πλῆθος ὅπως ἀποδυθῇ εἰς τὸν ἀγῶ-
» να, εἰπὼν, ὥς τὸ χρονικὸν τοῦ Μωρέως λέγει,

Ἄρχοντες, φίλοι, καὶ ἀδελφοί, σύντροφοι,
συγγενεῖς μου,

Ὅρατε πῶς μᾶς ἀγαπᾷ ὁ Κύριος τῆς δόξης,
Τιμὴν καὶ διάφορον πολὺ μᾶς ἔστειλεν ἐμπρὸς μας
Ὅταν τὸ ἄνθος τῆς Φραγκλῆς, αὐθέντες οἱ μεγάλοι
Ἦλθαν παρακαλῶντάς μας σὴν χώραν μας ἀπάνω
Νὰ δώσουν τὸ λογάριν τους, καὶ ἐμεῖς τὰ πλευτικά
[μας.

Ὁ λαὸς συγκινηθεὶς τότε ἐκραύγασε μὴ φωνῇ
ὅτι ἀποδέχεται τὰς συμφωνίας τοῦ Δόγου, καὶ
ἐν μέσῳ ἐνθουσιασμοῦ καὶ ἀφάτου χαρᾶς ἀντηλ-
λάχθησαν τὰ ἀναγκαῖα ἔγγραφα τῶν ἀμοιβαίων
ὑποχρεώσεων, ἅτινα πεμφθέντα καὶ εἰς Ῥώμην
ἔτυχον τῆς ἐγκρίσεως τοῦ Πάπα.

Ὅταν οἱ ἐξ πρεσβευταὶ ἐπανῆλθον εἰς Καμπα-
γίαν, εὔρον τὸν κηρυχθέντα ὡς ἀρχηγὸν τῆς Σταυ-
ροφορίας Θιβώτιον ἐπικινδύνως ἀσθενῆ· οὗτος μα-
θὼν τὴν αἰσίαν ἐκβασιν τῆς ἀποστολῆς τῶν, το-
σοῦτον ἐχάρη ὥστε καὶ ἀπεβίωσεν ἐκ τῆς χαρᾶς·
τότε οἱ βαρῶνοι καὶ οἱ ἱππῶται συνῆλθον ὅπως
ἐκλέξωσι νέον ἀρχηγόν, ὡς τοιοῦτον δ' ἐψήφισαν
τὸν Βονιφάτιον, μαρκήσιον τῆς Μοντεράτης,
ἄνδρα ἀνήκοντα εἰς οἰκογένειαν ἡρωϊκὴν καὶ πολ-
λάκις τοὺς ἀπίστους καταπολεμήσαντα. Οὗτος
ἐλθὼν εἰς Σοκσῶνα ἐδέχθη τὸν Σταυρὸν ἀπὸ τὰς
χεῖρας τοῦ ἐφημερίου τοῦ Νευλλῆ καὶ προὐκηρύχθη
ἀρχηγὸς ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ τῆς Παναγίας μετὰ με-
γίστης παρατάξεως.

Ἐν τούτοις μετὰ διετὴ προπαρασκευὴν οἱ σταυ-
ροφόροι διελθόντες τὰς Ἀλπεῖς ἀφίκοντο εἰς Ἐνε-
τίαν, ἐνθα εὔρον τὸν στόλον ἑτοιμον νὰ τοὺς
μετακομίσῃ· ἀλλ' οἱ Ἐνετοὶ ὑπὸ τοῦ ἐμπορικοῦ
κέρδους μάλλον ἢ ὑπὸ θρησκευτικοῦ ζήλου ἐμπνεό-
μενοι, προσεκάλεσαν τοὺς βαρῶνους νὰ πληρώ-
σωσιν αὐτοῖς τὸν συμπεφωνημένον γαλὸν· τοῦτο

» βαρῶνοι τῆς Γαλλίας, οἱ ἰσχυρότεροι καὶ μεγα-

δὲ προὐκάλεσε μεγίστην δυσαρέσκειαν, διότι οἱ πλείστοι τῶν ἱπποτῶν ἐστεροῦντο χρημάτων, ὥστε ἐδέησε πολλοὶ τῶν ἀρχηγῶν νὰ πωλήσωσι πᾶν ὅ,τι ἐκέκτηντο ὅπως ἱκανοποιήσωσι τὴν ἀπαίτησιν τῶν Ἑνετῶν. Ἀλλ' ἐπειδὴ καὶ οὕτω δὲν εἰσεπράσσετο τὸ ποσὸν δόλοκληρον τῶν ὀγδοήκοντα πέντε χιλιάδων μαρκῶν, ὁ Δόγης Δάνδολος ἠθέλησε νὰ ἐπωφεληθῇ τῆς περιστάσεως, καὶ προσεκάλεσε τοὺς σταυροφόρους πρὸς ἐξόφλησιν νὰ προσφέρωσι τὴν συνδρομὴν αὐτῶν ὅπως καθυποτάξωσι τὴν ἐν Δαλματίας πόλιν Ζάραν, ἥτις μὴ ὑπομένουσα τὰς τῆς Ἑνετίας καταδυναστεύσεις ἐπανεστῆ καὶ ἀνεκέρυεν ὡς κύριον αὐτῆς τὸν βασιλεῖα τῆς Οὐγγαρίας. Οἱ ἱππῶται ἠναγκάσθησαν νὰ υποκύψωσιν εἰς τὴν ἀπαίτησιν ταύτην, καίτοι πλείστοι αὐτῶν ἔλεγον ὅτι ὠρκίσθησαν νὰ πολεμήσωσι κατὰ ἀπίστων καὶ οὐχὶ κατὰ χριστιανῶν· ἀλλ' ὅμως τῆς ἐκστρατείας ταύτης τὸ τέλος καθὼς καὶ ἡ ἀρχὴ ἐπέπρωτο νὰ ᾖναι δόλος καὶ ἐπιτορκία.

Ἐνῷ οἱ σταυροφόροι εἶχον ἀνχωρήσει ἐξ Ἑνετίας ὁ ἐν τῇ εἰρκτῇ μετὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἰσαακίου ἐγκλεισμένος Ἀλέξιος, διακλαθὼν τοὺς φύλακας αὐτοῦ, ἐπέτυχε νὰ δραπετεύσῃ καὶ ὑπὸ ὀλίγων τινῶν παρακολουθούμενος μετέβη εἰς τὴν Ἑσπερίαν ἐπὶ τῇ ἐλπίδι ὅτι οἱ ἐκεῖ βασιλεῖς ἐδύναντο νὰ ἐπαναγάγωσιν αὐτὸν εἰς τὸν θρόνον τοῦ Βυζαντίου. Καὶ πρῶτον μὲν ἀπηλυθύνθη πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Σουαβίας Φίλιππον, σύζυγον τῆς θείας αὐτοῦ Εἰρήνης· ἀλλ' οὗτος ἀπησχολημένος ὢν εἰς ἐτέρους πολέμους, οὐδεμίαν συνδρομὴν ἐδυνήθη νὰ τῷ παράσχῃ, ἀλλ' εἰς μόνας συμβουλὰς ἠρκέσθη, εἰπὼν αὐτῷ

Τίς καὶ ἀνεψιέ μου

Τὸ τί νὰ σὲ πῆσω, οὐδὲν ἔχω, εἰς τοῦτο ὁποῦ με λέ-

[γεις,

Ὅμως μαντάτα ἤκουσα (συντόμως με τὰ φέραν)

Τὸ πῶς τὸ πλῆθος τῶν Φραγκῶν, ὁποῦ ὑπᾶσι 'ς τὴν

[Συρίαν

Ἐκεῖ 'ς τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ, 'ς τὴν Βενετίαν ἐ-

[σῶσαν.

Λοιπὸν ἐμένα φαίνεται, ἂν θέλῃς νὰ τὸ πῆσῃς,

Καὶ δυνήθῃς νὰ ὑποσχεθῇς τοῦτο τοῦ πάπα Ῥώμης

Ὅτι νὰ ὀρίσῃ τὸν λαὸν αὐτῶν τῶν περσεγμένων

Ν' ἀφήσουν τὸ ταξίδι τοὺς ἐκείνο τῆς Συρίας

Νὰ πᾶν 'ς τὴν Κωνσταντινούπολιν, νὰ σὲ τὴν παρα-

[δώσουν

Νὰ πῆσῃ τὸ βασίλειόν σου, νὰ ἔχῃς τὴν αὐθεντείαν

Καὶ νὰ ποιήσῃ τοὺς Ῥωμαίους νὰ προσκυνοῦν τὸν

[πάπαν

Τῆς Ῥώμης γὰρ τὴν ἐκκλησίαν, σύμβασιν νὰ ποιήσουν
Νὰ ᾖναι ἓνα μετ' ἐμᾶς εἰς τοῦ Χριστοῦ τὴν πίστιν.
Οὕτως ἐλπίζω καὶ θαρρῶ νὰ ἔχῃς τὴν βασιλείαν σου.

Ἦρσαν ἡ συμβουλὴ αὕτη εἰς τὸν Ἀλέξιον, καὶ δὴ ἐπειμψε πρέσβεις πρὸς τοὺς σταυροφόρους, ὧν ἐπεκαλέσθη τὴν συνδρομὴν. Ὁ Δόγης τῆς Ἑνετίας, εὐρὼν εὐκαιρίαν ὅπως ταπεινώσῃ τοὺς ἀμελιίτους αὐτοῦ ἐχθροὺς Πιζαίους, ἔπεισε καὶ τοὺς λιποπύς σταυροφόρους, καρδοκοῦντας κέρδη μεγάλα, νὰ συνεκστρατεύσωσιν ἐπὶ τὸ Βυζάντιον· ὡς ὅρον δὲ τῆς συνδρομῆς ταύτης ἔθεντο τὴν πληρωμὴν διακοσίων χιλιάδων μαρκῶν ἀργυρίου, τὴν ἐπὶ ἓν ἔτος διατήρησιν τοῦ στρατοῦ καὶ τοῦ στόλου τῶν σταυροφόρων ὑπὸ τοῦ Ἀλεξίου, τὴν υποχρέωσιν τοῦ νὰ τοὺς συνοδεύσῃ οὗτος προσωπικῶς εἰς Συρίαν, νὰ διατηρῇ ἐφ' ὅρου ζωῆς πεντακοσίους ἱππότητας εἰς Ἱερουσαλὴμ καὶ τέλος νὰ ὑποτάξῃ τῷ πάπᾳ τὴν Ἑλληνικὴν ἐκκλησίαν. Καὶ οἱ μὲν πρεσβευταὶ παρεδέξαντο ταῦτα, ὁ δὲ σταυροφορικὸς στόλος ἐπλευσεν εἰς Κερκύραν, ἀφοῦ προηγουμένως ὁ Ἀλέξιος μεταβὰς εἰς Ζάραν ἐνθα ἐγένετο δεκτὸς à mult grant joie et à mult grant honor, ἐπεκύρωσε τὰς πράξεις τῶν πρεσβευτῶν του. «Χαλίφρον, λέγει ὁ Νικήτας, καὶ πραγμάτων ἀδαὲς μισράκιον, οὔτε ἡκριβολόγησέ τινα τῶν ζητημάτων, οὔτε μὲν τὸ μισορώμαιον φρόνημα τῶν Λατίνων ὁπωσοῦν ἐβάλλετο κατὰ νοῦν.»

Ἐνῷ ὁ σταυροφορικὸς στόλος κατηθύνετο εἰς Κωνσταντινούπολιν, ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος ὑπνωτε βαρέως ὅτε δὲ ἀνένηψε τοῦ ληθάργου καὶ ἀπεφάσισε διὰ πρέσβων πρὸς τὸν πάπαν νὰ προλάβῃ τὴν ἐπαπειλοῦσαν αὐτὸν καταιγίδα, ἦτον ἡδὴ πολὺ ἀργά. Οἱ σταυροφόροι ἄραντες ἐκ Κερκύρας καὶ διὰ τοῦ Αἰγαίου πελάγους πλεύσαντες, ἡγαυροβόλησαν εἰς τὸ ἐξῶθεν τῆς Κωνσταντινουπόλεως προάστειον τοῦ Ἁγίου Στεφάνου. Ἡ θέα τῆς μεγάλης ἐκείνης πόλεως, τὰ ὑψηλὰ τείχη καὶ οἱ πλούσιοι πύργοι τῆς ἐτάραξαν τοὺς σταυροφόρους, ὥστε, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ Βιλλαρδουίνου il n'y ot si hardi cui le cuer ne fremist. Ἐκεῖ ἀποβιασθέντες οἱ κόμητες καὶ βαρῶνοι συνεκρότησαν συμβούλιον, λαθὼν δὲ τὸν λόγον ὁ Δόγης τῆς Ἑνετίας, εἶπε «Ἄρχοντες, γνωρίζω κάλλιόν πάντων ὑμῶν τὸν τόπον τοῦτον, διότι καὶ ἄλλοτε ἦλθον. Ἐχετε τὸ μεγαλύτερον ἔργον καὶ τὴν κινδυνωδεστέραν ἐπιχείρησιν, ἀφ' ὅσας ποτὲ ἄνθρωποι ἐπεχειρίσθησαν, ὥστε πρέπει νὰ προβῶμεν συνειστώ. Μάθετε ὅτι ἂν ὑπάγωμεν εἰς τὴν Συρίαν, αὕτη εἶναι μεγάλη καὶ πλατεῖα καὶ οἱ

» ἄνθρωποι ἡμῶν εἰσὶ πτωχοὶ καὶ ἔχουσιν ἑλλει-
 » ψιν τροφῶν, ὥστε ἂν διασπαρῶσιν εἰς τὰς πε-
 » διὰδας πρὸς εὐρεσιν τοιούτων, θέλομεν φεῖρεσθαι
 » ὑπὸ τῶν ἐγχωρίων, ἐνῷ ἡμεῖς εἴμεθα ἄλλως
 » ὀλίγοι καὶ ἔχομεν νὰ πράξωμεν πολλά. Ἐδῶ
 » πλησίον κείνται νησαί τινες, ἃς δύνασθε νὰ
 » ἱδῆτε ἐντεῦθεν, κατοικημένοι καὶ ἔχουσι σί-
 » τους, κρέας καὶ τὰ λοιπὰ. Ἄς ὑπάγωμεν νὰ ἐλ-
 » λιμενισθῶμεν ἐκεῖ καὶ ἐγχωρίως νὰ λαμβάνωμεν
 » τὰς τροφάς· ὅταν δ' ἐφοδιασθῶμεν, τότε πο-
 » ρεύομεθα ἐπὶ τὴν πόλιν καὶ πράττομεν ὅ,τι ὁ
 » στρατάρχης μᾶς διατάξῃ· διότι καλλίτερον πο-
 » λεμεῖ ὁ ἔχων τροφὰς τοῦ μὴ ἔχοντος.»

Εὐράντες συνετὴν τὴν γνώμην τοῦ Δόγου οἱ
 Σταυροφόροι διενυκτέρευσαν τὴν νύκτα ἐκείνην εἰς
 τὸν Ἅγιον Στέφανον, τὴν δ' ἐπιούσαν ἦραν τὰς
 ἀγκύρας ὑπὸς πλεύσασιν εἰς τὰς νήσους τῶν Πριγ-
 χίπων· ἀλλ' ἄνεμος ἐναντίος πνεύσας τοὺς ἠνάκασεν
 ἀντὶ τοῦ εἰς τὰς νήσους τῶν Πριγχίπων πλοὺς τῶν
 νὰ συμπροσαράξωσιν εἰς Χαλκηδὸνα, ἐνῷ οἱ ἐκ τοῦ
 Βυζαντίου συνηγμένοι εἰς τὰς ἐπάλξεις τῶν τειχῶν
 παρετήρουν αὐτοὺς μετὰ θαυμασμοῦ. Εἰς Χαλκη-
 δὸνα οἱ ἀρχηγοὶ τῶν σταυροφόρων κατέλαβον πε-
 ρικαλλὰς τι ἀνάκτορον, ὃ δὲ στόλος ἕνεκα τῆς ἐλ-
 λειψέως λιμένος ἠναγκάσθη μετὰ τρεῖς ἡμέρας νὰ
 κατευθυνθῇ εἰς Χρυσούπολιν (Σκούταρι)· ἐνθα ἀφί-
 κοντο διὰ ξηρὰς καὶ οἱ ἱππῶται.

Οἱ σταυροφόροι ἤρξαντο νὰ διατρέχωσι τὰς
 πλουσίας πεδιάδας, αἵτινες ἐκτείνονται ἐκείθεν
 τῆς Χρυσουπόλεως. Ἀπόσπασμα αὐτοῦ προῦν,
 ὀλίγον, παρετήρησε σκηνὰς τινάς, ἐν αἷς διέμενον
 ὁ μέγας δούξ μετὰ πεντακοσίων στρατιωτῶν. Οἱ
 σταυροφόροι ὤρμησαν κατ' αὐτῶν καὶ μετὰ ὀλι-
 γο χρόνιον μάχην τοὺς ἔτρεψαν εἰς φυγὴν καὶ ἐκυ-
 ρίσαν τὰς τροφάς, τὰς σκηνὰς αὐτῶν καὶ πολλὰ
 ζῶα. Τοσοῦτον δ' ἐτάραξεν ἡ ἥττα αὕτη τοὺς ἐν
 Βυζαντίῳ, ὥστε ψυχάρπαγας ἀγγέλους καὶ χαλ-
 κηλάτους ἀνδριάντας ὠνόμαζον τοὺς Φράγκους, καὶ
 οἱ μὲν ἐπιπτον, οἱ δὲ ἐδραπέτευον καὶ μάλιστα οἱ
 στρατηγοὶ ὡς κρουδέλαφοι, κατὰ τὴν ἐκφρασιν τοῦ
 Νικήτα, πλέον δεῖλανδροι.

Τότε ὁ αὐτοκράτωρ Ἀλέξιος, ὅστις μέχρι τῆς
 ἐποχῆς ἐκείνης εἶχε δειξέι ἀνεξήγητον ἀπάθειαν,
 συνειδὼς τὸν κίνδυνον, ἐπεμψεν εὐγενῆ τινα Λομ-
 βαρδὸν, ὀνόματι Νικόλαον Ρόσσην, ὅστις παραστάς
 ἐνώπιον τῶν ἀρχηγῶν τῶν σταυροφόρων, ἀφοῦ ἐ-
 χαιρέτησεν αὐτοὺς ἐν ὀνόματι τοῦ αὐτοκράτορος,
 τοῖς ἔλεξε τάδε. «Ὁ αὐτοκράτωρ οἶδεν ὅτι εἰσθε
 » οἱ μεγαλῆτεροι καὶ ἰσχυρότεροι ἄρχοντες τῶν

» μὴ φερόντων στέμνα, καὶ ὅτι διοικεῖτε τοὺς
 » ἀνδρειότερους τοῦ κόσμου λαούς· ἀπορεῖ ὅμως
 » ὅτι ὄντες, ὡς καὶ αὐτὸς χριστιανοί, ἤλθατε εἰς
 » τὰ κράτη του, χωρὶς νὰ τὸν εἰδοποιήσητε καὶ
 » ζητήσητε τὴν συγκατάθεσίν του. Ἐμαθεὶ ὅτι
 » πρῶτιστος σκοπὸς ὑμῶν ἐστὶν ἡ ἀπελευθέρωσις
 » τοῦ Ἁγίου Τάφου. Ἄν ὅπως ἐκπληρώσητε τὸ
 » σκοπὸν σας, ἔχγητε χρεῖαν τροφῶν, θὰ σᾶς δώσῃ
 » προθύμως, οὐδενὸς φειδόμενος ὅπως σᾶς συν-
 » δράμῃ· ἀλλὰ σᾶς ἐξορκίζει ν' ἀποσυρθῆτε τοῦ
 » κράτους του, καίτοι ἐδύνατο νὰ σᾶς ἐκβιάσῃ
 » πρὸς τοῦτο, διότι ἡ δύναμίς του εἶνε τόσον με-
 » γάλη, ὥς εἰκοσάκις πλείονες ἂν ἦσθε δὲν ἐδύνα-
 » σθε νὰ σωθῆτε καὶ διαφύγητε τὴν ἀργὴν του, ἂν
 » ἤθελε νὰ σᾶς προσβάλλῃ καὶ κακοποιήσῃ. » Ἀλλὰ
 » εἰς ταῦτα, ἐγερθεὶς ὁ ἱππότης Κόνων Βερβούσιος,
 » ὅστις ἦτο *bons chevaliers et sages et bien*
 » *éloquens*, ἀντέλεξεν «ὦραϊε κύριε, ὁ αὐτοκράτωρ
 » ἀπορεῖ, διότι εἰσήλθομεν εἰς τὰ κράτη του· ἀλλ'
 » ἡ γῆ, ἣν πατοῦμεν, γνωρίζεις καλῶς ὅτι δὲν
 » ἀνήκει εἰς αὐτόν, διότι τὴν κατέχει ἀδίκως καὶ
 » ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἀνθρωπίνων νόμων,
 » ἀνήκει δὲ αὕτη εἰς τὸν ἀνεψιόν του, ὃν βλέπεις
 » μέσω ἡμῶν. Ἄν θέλῃ νὰ τῷ ἀποδώσῃ τὸ στέμ-
 » μα καὶ ἐπικαλεσθῇ τὸ ἔλεός του, τότε θὰ παρα-
 » καλέσωμεν καὶ ἡμεῖς τὸν Ἰσαάκιον καὶ τὸν υἱόν
 » τοῦ ἵνα τὸν συγχωρήσῃ καὶ τῷ ἐξασφαλίσῃ πόρον
 » ζωῆς ἱκανὸν καὶ ἀνάλογον τῆς θέσεώς του.
 » Ἀλλ' ὅπως δὴ ποτε, μὴ τολμήσῃς πλέον νὰ ἔλθῃς
 » παρ' ἡμῖν φέρων τοιαύτας προτάσεις. » Καὶ οὕ-
 »τως ὁ πρεσβευτὴς ἀπῆλθεν ἄπρακτος.

Τὴν ἐπιούσαν οἱ βαρῶνοι καὶ οἱ ἱππῶται ἀπε-
 φάσισαν νὰ δοκιμάσωσι μὴ ἐπιτύχωσι διὰ τῆς
 πειθοῦς καὶ ἀναβιβάσωσι τὸν παρ' αὐτῶν προστα-
 τευόμενον ἐπὶ τὸν θρόνον. Ἐπιβάντες λοιπὸν ἐπὶ
 τῶν γαλερῶν, ἐπὶ μιᾷ τῶν ὁποίων ἦτο καὶ ὁ
 νέος Ἀλέξιος, ὃν ὁ Δόγης τῆς Ἑνετίας καὶ ὁ μαρ-
 κήσιος τῆς Μοντεράτης ἐκράτουν ἐκατέρωθεν,
 ἐπλησίασαν εἰς τὰ τείχη τῆς πόλεως, καὶ τότε
 κηρύξαι τις ἤρξατο κραυγάζων ταῦτα. «Ἰδοὺ ὁ νό-
 » μιμος κύριός σας. Μάθετε ὅτι ἤλθομεν ὅχι ὅπως
 » σᾶς κακοποιήσωμεν, ἀλλ' ὅπως σᾶς φρουρήσω-
 » μεν καὶ ὑπερασπισθῶμεν, ἂν πράξητε ὅ,τι πρέ-
 » πει. Γνωρίζετε ὅτι ἐκεῖνος ὃ δουλεύετε, κακεν-
 » τριχῶς καὶ παραλόγως κατέλαβε τὴν ἀρχὴν,
 » οὐδ' ἀγνοεῖτε πόσον παρανόμως ἐφέρθη πρὸς
 » τὸν κύριον αὐτοῦ. Βλέπετε, ἰδοὺ, ὁ κληρονόμος
 » καὶ υἱὸς τοῦ Ἰσαακίου· ἂν ἔλθῃτε πρὸς αὐτόν,
 » ἐκπληροῦτε τὸ καθήκόν σας, ἄλλως μάθετε ὅτι

» θὰ σᾶς κακοποιήσωμεν ὅπως δυνήθωμεν.» Ἐπει-
δὴ ὁμως οὐδεὶς ἐκ τῶν τειχῶν ἀπεκρίνετό τι οἱ
ἱππότες ἀπεφάσισαν νὰ προπαρασκευασθῶσιν εἰς
πόλεμον.

Τῇ 6 ἰουλίου 1204 συνελθόντες οἱ ἱππότες ἐν
συμβουλίᾳ εἰς τὴν πεδιάδα τῆς Χρυσουπόλεως, ἐν-
θα τανῦν ὑπάρχει τὸ Ὀθωμανικὸν Κοιμητήριον, ἀ-
πεφάσισαν ὥστε ὁ μὲν στόλος νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸν
Βόσπορον, ὁ δὲ στρατὸς νὰ διαιρεθῇ εἰς ἐπτὰ φά-
λαγγας, ὅπως πολεμήσωσι τὸν αὐτοκράτορα, ὅστις
ἰδὼν τὰς προπαρασκευὰς τῶν σταυροφόρων εἶχε
στρατοπεδεύσει εἰς τὴν ἀκτὴν τὴν νῦν καλουμέ-
νην τοῦ Τοπχανᾶ μέχρι τοῦ Διπλοκιονίου (Μπε-
σικτὰς) μετὰ πολυαριθμοῦ στρατοῦ, οὗ ἡ θέα ἐξή-
γειρε τοὺς σταυροφόρους, ὥστε ils ne demendent
mie chasguns qui doit aller devant. Ἀλλ' ὁ
χαυὸς Ἀλέξιος μὴ τολμῶν νὰ συμπλακῇ, ἐθεώρησε
κατάλληλον νὰ ἐγκαταλείψῃ τὸ στρατόπεδόν του
καὶ ἀποσυρθῇ εἰς τὴν πόλιν, ἀφίνων οὕτω κυρίου
τοῦ Γαλατᾶ τοὺς σταυροφόρους, οἵτινες εἰσῆλθον
τέλος καὶ εἰς αὐτὸ τὸ φρούριον αὐτοῦ, ἀφοῦ οἱ ἐν
αὐτῷ ἀπεπειράθησαν ἐπὶ μικρὸν ἵνα ἀντικρούσωσι
τοὺς ἐχθρούς. Μετέπειτα δὲ θραύσαντες τὴν με-
γάλην ἄλυσον, ἥτις ἐμπόδιζε τὴν εἰσόδον τοῦ
λιμένους καὶ εἰσελθόντες εἰς αὐτὸν, ἐκυρίευσαν καὶ
τὰς γαλέρας τῶν Βυζαντινῶν. (ἀκολουθεῖ)

ΕΠΑΜ. ΣΤΑΜΑΤΙΑΔΗΣ.

ΤΑ ΔΥΣΑΡΕΣΤΑ ΤΗΣ ΔΟΞΗΣ.

Ἱστορία ἀνέκδοτος τοῦ 10 αἰῶνος.

Ὁ μακαρίτης Ῥοβενσὼν, διάσημος φυσικοασρο-
ναύτης, ὡς υπογράφεται, δὲν ἰστόρησεν ἀκριβῶς
ἐν τοῖς ἀπομνημονεύμασιν αὐτοῦ ὅλα, ὅσα τῷ
συνέβησαν· οὕτω π. χ. ποιεῖται μνεῖαν πολλῶν
φυσικῶν πειραμάτων του, ἐπιτυχῶς γενομέ-
νων ἐν Βρυξέλλαις κατὰ τὸ ἔτος 1810, παρα-
λείπων ὅλως σκηνὴν τινα, τῆς ὁποίας αὐτὸς ἦτον·
ἀν οὐχὶ ὁ ἥρωας, τοῦλάχιστον ἡ μηχανή, ἵνα μετα-
χειρισθῶμεν τοὺς ἀρχαίους ὅρους τῆς θεατρικῆς
τέχνης.

Τὸ ἐσπέρας ὅτε δὲν ἦτον εἰς τὸ θέατρον τοῦ
δάσους, ὅπου ἔτρεπε τὸ κοινὸν διὰ μυρίων θαυμα-
τουργημάτων, ἐδείπνα συνήθως ἐν τινὶ τῶν ἐπι-
σημοτέρων ξενοδοχείων. Ἐκεῖ ἠρέσκετο νὰ διηγῇ-
ται εἰς τοὺς συνδαιτημένους τὰ ἔκτακτα συμβάντα
τοῦ ἐπισημονικοῦ βίου του, τοὺς κινδύνους, τοὺς

ὁποίους διῆλθεν ἐν Σουηδίᾳ, τὰ ἐναέρια ταξείδιά
του, τὰς λαμπρὰς τύχας, τὰς ὀφειλομένας εἰς τὴν
εὐφύειν του, τέλος τὰς ὀραίας ὑποδοχάς, τῶν
ὁποίων ἡξιοῦτο ἐν ταῖς ἐπισημοτέροις συνανα-
στροφαῖς τῶν Παρισίων. Οἱ ἐξοχώτεροι ἄνδρες
ἐπεζήτουν τὴν φιλίαν τοῦ ὁ Καμβάσαρες, πλησίον
αὐτοῦ ἐλησμέναι ὅτι ἦτον ὁ πρωθυπουργὸς τοῦ
κράτους, ὁ Κ. Γαλλεῦράνδος ἠσθάνετο μεγίστην
εὐχαρίστησιν ὑποκλίπτων μίαν ὥραν παρὰ τῷ
διασήμε φυσικῷ. Ἡ Μαρία Λουίζα ἀπῆλθε ἐπιμύ-
ως μίαν ἐπίσκεψιν καθ' ἡμέραν παρὰ τοῦ μάγου,
τοῦ τελειοποιήσαντος ἐπαισθητῶς τὴν φαντασμα-
γορίαν, καὶ ἡ Α. Μαγαλιώτης ὁ αὐτοκράτωρ καὶ
βασιλεὺς προσεφέρετο τοσοῦτον οἰκειῶς πρὸς αὐ-
τὸν, ὥστε πολλάκις τὸν ἔσυρεν ἀπὸ τοῦ οὔς εἰς
ἐνδειξιν ἄκρας εὐνοίας καὶ οἰκειότητος, ἥς ἡξίου
δύω ἢ τρεῖς μόνον ἐκ τῶν εὐνοουμένων του.

Ἀλλ' ὁ Κ. Ῥοβενσὼν ὠμολογεῖ ἀπροκαλύπτως
ὅτι τῆς συνναστροφῆς ὅλων τῶν περιγίπων καὶ
ὅλων τῶν μοναρχῶν τοῦ κόσμου προετίμα τὴν τῶν
καλλιτεχνῶν καὶ συγγραφέων. Ἐγευμάτιζε τακτι-
κῶς ἅπαξ τῆς ἐβδομάδος μετὰ τοῦ Λεβρόνου, τοῦ
ποιητοῦ τοῦ Ἐκδικητοῦ. Ὁ Ἄνδριε δὲν ἀπῆξιον
νὰ τὸν συμβουλευῆται ἐπὶ τῶν μαθημάτων τοῦ
γυμνασίου του, ὁ Δελήλ τῷ ἀνεγίνωσκε τοὺς στί-
χους του, ὁ Ἀρνὺ τῷ ἔδιδε τὰς ἀπαρχὰς τῶν ἐπι-
γραμμάτων του, ὁ δὲ Κ. Δὲ Ζουῆς, βασιλεὺς οὗτος
τῆς κριτικῆς, εἰς αὐτὸν ὤφειλε πολλὰς τῶν εὐφυῶν
ἐπιφυλλίδων του. Τέλος ὁ Μάριος Ἰωσήφ Χενιέρος
δὲν ἠδύνατο νὰ ζήσῃ χωρὶς αὐτόν· ἂν τυχὸν δὲν
τὸν ἐβλεπε δῶκα κατὰ σειράν ἡμέρας, ἔτρεχεν εἰς
τὴν οἰκίαν του, τὸν κατησπάζετο καὶ δὲν ἤθελε
πλέον νὰ τὸν ἀφήσῃ.

— Λοιπὸν θὰ εἰσθε πολὺ εὐχαριστημένος διέ-
κοψεν ὁ ξενοδόχος, διότι ὁ Ἄνδρέας Χενιέρος ἔφθα-
σεν εἰς Βρυξέλλας κατέβη πρὸ ὀλίγου ἐδῶ εἰς τὸ
ξενοδοχεῖόν μας.

— Ὁ Μάριος Ἰωσήφ Χενιέρος· ἀνέκραξεν ὁ Ῥο-
βενσὼν μετὰ χαρὰς θορυβώδους μὲν ἀλλὰ προ-
διδούσης ἀμνηχανίαν, ὡς ἠδύνατό τις εὐκόλως νὰ
μαντεύσῃ.

— Αὐτὸς ὁ ἴδιος, ἐπὶ τοῦ καταλόγου ἔγραψε
τὸ ὄνομά του μεγάλαις γράμμασι Χενιέρος· ἄλλως
τε τὸ εἶχον ἀναγνώσει καὶ ἐπὶ τοῦ κιβωτίου του·
εἶχε δὲ ἀρχικὸν στοιχεῖον Μ. Πιστεύω ὅτι θὰ γνω-
ρίσῃτε τὸν χαρακτῆρα τοῦ γραψίματος τοῦ φίλου
σας ἐπὶ τοῦ καταλόγου μου.

— Βεβαίωτατα! Εἶναι αὐτὸς ἀναμφιβόλως, ἀ-
πῆντησεν ὁ Ῥοβενσὼν· θὰ ὑπάγω αὔριον τῇ